

1886

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 6. szám.

Péntek, június 12.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, Gyöngyök-utca 9. sz.
Ide czimzandók az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyilttérék.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 „ — „
Negyedévre 1 „ 50 „

Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési díj:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 „ — „
Negyedévre 1 „ 50 „

Egyes számok 12 krért
az elárúsító helyeken kaphatók.

NÉP JOG

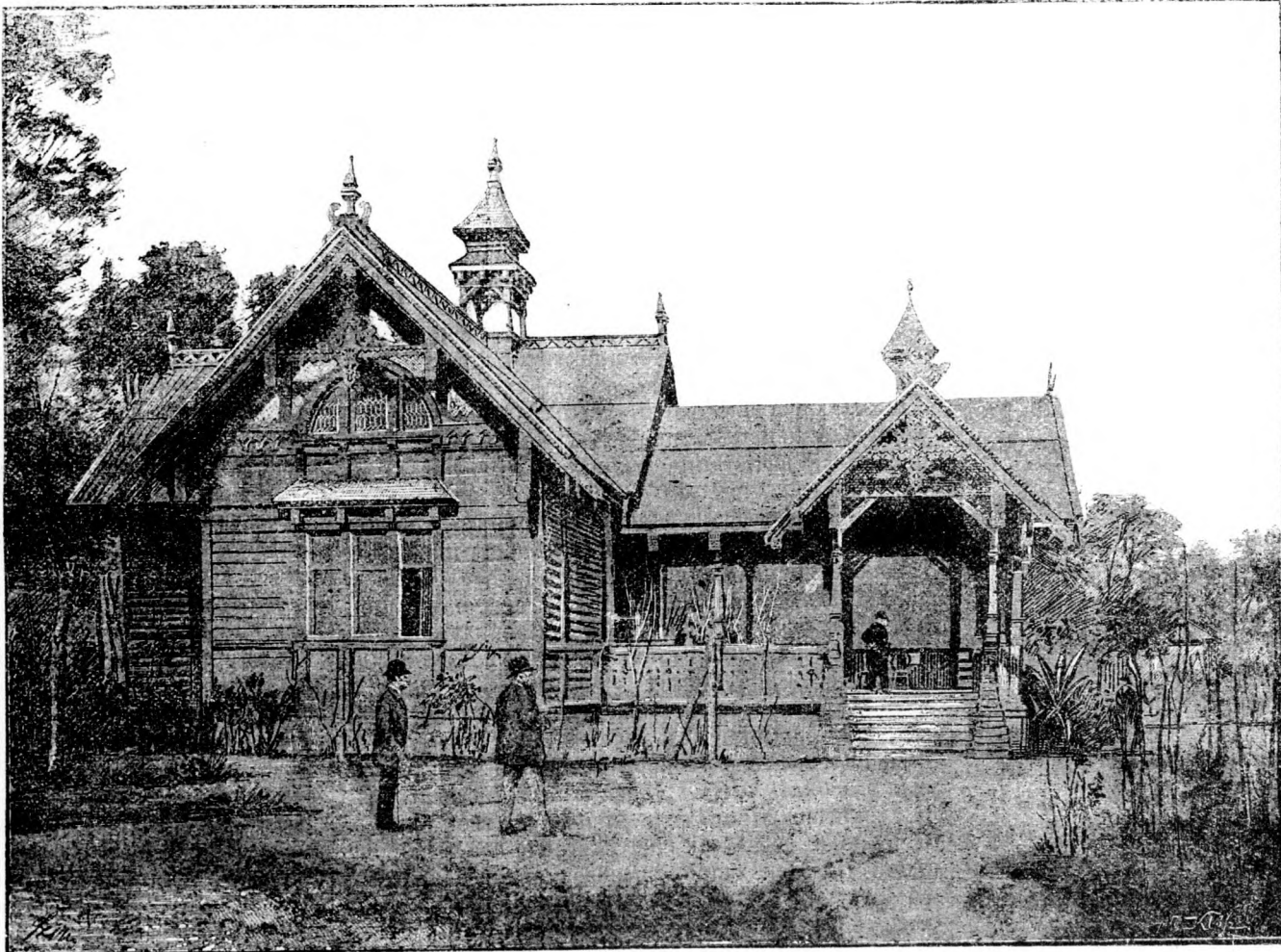
POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Hogy áll a világ.

Itthon. E héten is divatban voltak a miniszter-változtatási hírek. Most Paulerre került a sor, a kit annyian szeretnének elmeneszteni a miniszteri székből. Már utódját is meg tudták nevezni Szögyényi-Marich személyében; persze, hogy az egész csak mese, Pauler sem megy, de Szögyényi sem akar igazságügyminiszter lenni. E hét különben a találgatások hete, Tisza miniszterelnök Bécsben járt, mint biztosan állítják azért, hogy a főrendiházba kinevezendők névsorát bemutassa a királynak; e névsort most már a félhivatalosak kezdik szellőztetni. Eddig Ghiczey Kálmán, Ordódy Pál és Simonyi Lajos báró volt minisztereket, az ellenzék közül Somssich Pált, a főispánok közül a torontáli, temesi, zempléni és somogyi, a honvédtábornokból Máriaassy János altábornagyot, Budapest főpolgármesterét, Dr. Lumniczer és Dr. Hirschler orvosokat, az akadémia tagjai közül Gyulay Pál és Hunfalvyt, Kochmeister bárót a bürzéről, Sváb Károly és Korizmits László orsz. képviselőket emlegetik. Lesznek ott majd ugyhiesszük mások is, s ez az előre küldött névsor valószínűleg csak szoktató. Bárkik legyenek is különben a kinevezettek, a főrendiház általános jellegén ez vajmi keveset fog változtatni. — Ennél mindenesetre fontosabb s következményeiben sokkal nagyobb hatású az a mozgalom, mely úgy látszik országszerte megindul a magyarság védelmére. Nemcsak az erdélyi részekben de a Dunántúl is megalakul a „magyar közművelődési egyesület“. Kár azonban, hogy az apostolok — például Beksits Gusztáv képviselő nr Pécsen tartott felolvasásában — e nagyon fontos mozgalmat is a kormány megemelyítő dícsőítésére s oly állítások kockázatására használják, melyeknek semmi alapja nincs; mert hát határozottan téves állítás, hogy a dunántúli vidékekről a kivándorlás Slavóniába a magyar elem terjeszkedése, mely a polgári elem erősödésének következménye. Hej dehogya az, dehogya az! Hisz a dunántúl nagyon tudják, hogy csak azok vándorolnak ki, a kiket otthon tönkre tettek a zsidók, meg a túlságos közterhek, s így elszorultak jobb hazát keresni. Sajnos terjeszkedés az, midőn az apa családját s összes megmaradt vagyonát egyetlen taligára rakva, maga vonsozolja Rácország (a mint ott nevezik) felé. Bizon, bizon, Kun-László idejébeli dolgok ezek, melyekkel nem igen van mit dícsőkedni a kormánynak s hű mamelukjainak. A hét nevezetes mozzanata a dunamelléki ref. egyházkerület közgyűlése, nem ugyan azért, hogy Tisza Lajos grófot beigtatták főgondnok

állításába, mert hát nevezetesebb emberek is ültek már abban a székben, hanem azért a beszédért, melylyel az új főgondnok helyét elfoglalta. E beszédet, tekintve Tisza Lajos személyét, nem tekinthetjük másnak, mint a kormány programjának a ref. egyházzal szemben. S ha az, akkor nem lehet kétséges, hogy a magyar reform. egyház forduló pontra jutott, midőn az új főgondnok oly nagyon hangsúlyozza, hogy: az egyházi felsőbb hatóság iránt való engedelmességet éppen az egyház kebelében kell különösen megőrizni. — A fensőbb egyházi hatóságok tekintélyét kell emelni; — legnagyobb gondot kell fordítani az egyházak anyagi értékeire. — A kormány ellen nem szabad elsánczolni magunkat, hanem segélyt igénybe venni, sőt követelni kell. Hogy e fordulat a protestantizmus javára vagy hátrányára szolgál e, azt ők maguk vannak hivatva

hogy a kabinet kebelében sem uralkodik egyértelműség a tervezett adóemelésre nézve s hogy némelyek ott is csupán a szegény ember megadóztatásának tekintik a javaslatot s más adónemek igazságosabb emelését kívánták. Így a kormány a saját pártjában sem nyert elegendő támogatást. Gladstone mindezen mutatkozó kedvezőtlen jelek ellenére ragaszkodott a javaslatához, s kijelentette, hogy a kormány e kérdést bizalmi kérdésnek tekinti. Szavazásra kerülő a dolog, a kormány javaslata 264 szavazattal 252 ellenében elvetett. A kormány tehát, mivel Gladstone kabinetkérdéssé tette az ügyet, vereséget szenvedett. Gladstone és kabinetje ennek következtében formális lemondását beadta. Kérdés azonban, vajjon a bukás az egész kabinetre vonatkozik-e, vagy csupán Gladstone-re. Az ellenzék legalább nem nagy hajlamot mutat a kormány átvételére s e vonakodását könnyen meg is érthetjük akkor, ha elgondoljuk, mily rendezetlen örökséget kellene átvennie elődétől; a szudáni és egyiptomi kérdés befejezetlensége, az afghanisztáni ügy kétes állása, a szuezi-csatorna kérdése, a portánál folyó tárgyalások, az angol-francia, az angol-német viszonyoknak kedvezőtlen volta s hozzá a zavaros oroszországi ügyek: mind oly dolgok, melyek egy győzelmes ellenzékre nézve nem teszik kívánatossá a kormány átvételét. — Egy azonban bizonyos, az, hogy Gladstone, ki mint a hatalmas Anglia miniszterelnöke, anynyi megalázást hozott nemzetére, megszünt a kormány élén állani.

A közalapítványi uradalmak pavillonja.

elhatározni, mi csak az elvitázhatlan tényt tartottuk kötelességünknek jelezni.

A hét legfőbb politikai eseményét kétségkívül Anglia szolgálta ezuttal. A táviró jun. 9-én a Gladstone-kabinet bukásáról hozott hírt. A bukást nem Egyiptom és a Szudán, nem a Suez-csatorna, nem is a középázsiai határrendezés kérdése idézte elő — legalább közvetlenül nem — hanem egy pénzügyi költségvetési kérdés, még pedig a borvám leszállítása és a sör- és szeszadó fölemelése, melylyel a Gladstone-kabinet a budget bevételi tételét gyarapítani szándékozott, hogy a szudáni és afghanisztáni ügyek alkalmából kért 11 millióra a fedezet meglegyen. Az angol pénzügyminiszter e javaslata egész Angliában nagy ellenszenvet keltett, mert ez a vagyontalanabb néposztály újabb terhelését jelentette, míg a vagyonosabb osztálynak a borvám leszállítása előnyére vált. És a javaslat ellen nemcsak az összehívott nagy meetingeken emelkedtek éles hangok s ez nemcsak az ellenzéknek nem elégitette ki, hanem a kormánypártban is sokan voltak, a kik tudták,

Franciaországban a bonapartisták ismét mozognak. A közelgő választások alkalmából Viktor herceg párthiveinek bizottsága kiáltványt bocsátott ki, melyben tiltakozik az ellen, mintha a pártnak bármi köze volna a forradalomhoz s midazokra apellál, a kik ellenzik a köztársaságot. Programjuk lényege: „Háboru a republikánus anarchia ellen“.

Az örökös politikai zavarok közt élő **Spanyolországban** a dynasztikus baloldal tagjaiból és Sagasta hiveiből új szabadelvű párt alakult, a melynek programja, azonkívül, hogy a népképviselők választásánál a szavazati jogot a lehető legszélesebb alapokra fekteti, különösen arra helyezi a fősúlyt, hogy az államalkotmányt a jövőben csak a külön e célra választott és összehívott cortes változtathatja meg és pedig a törvényhozás oly határozata alapján, melyben a módosítandó, vagy eltörölendő cikkelyek kijelöl-
tetnek.

Az Eötvös Károly tragédiája.

Veszprém városában hétfőn csodálatos dolog történt. Képviselőválasztás volt és a kormánypárt jelöltje egyhangúlag ment keresztül. Abban a Veszprémben esett ez meg, a hol a választópolgároknak kétharmadrésze kétségtelenül erős ellenzéki érzelmű. Ha az sem megfordított világ, hogy ellenzéki választók unisono kormánypárti képviselőt választanak, akkor nincs fonákság a világon; s mégis a veszprémi választásban van egy momentum, a mi a képtelenséget megmagyarázza és azzal kibékíti.

Veszprémben az ellenzék egy nagyon szomorú jelölttel próbált szerencsét, a ki azt a kétes dicsőséget szerezte meg magának, hogy Magyarországon ő a legnépszerűtlenebb ember. Ez a férfiú Eötvös Károly. Jelöltségét forcírozta az országos függetlenségi pártkör s ezzel lehetlenné tette, hogy a veszprémi ellenzék tömörüljön. Mert Eötvös körül se Veszprémben, se másutt párt nem fog többé sorakozni.

Pedig Eötvös jeles ember, kire szüksége volna nemcsak az ellenzéknek, hanem az egész parlamentnek. Ez a kerekfejű, zömök kalvinista, az ő erős hangjával és még erősebb logikájával, a legjobb debatterje volt a parlamentnek, a ki Tisza Kálmán csavargó logikájának fufangjait nagy elmeállal tudta leleplezni. Azonfelül kitűnő jogtudós; nem tud ugyan annyi idegen íróit csitítani, mint a fiatal doktor-generáció könyvbúvó tagjai, de a magyar jognak, a hogy az az eleven életben fejlődött, nincs alaposabb ismerője nála. S a mellett afféle politikai ezermester is, a kit gyorsan és biztosan ítélő értelme képessé tesz, hogy minden fölmerülő kérdéshez hozzá szóljon s a legtöbbször fején találja a szeget.

S ezt az embert még sem lehet, még sem szabad magyar választópolgároknak képviselőjükül választani. Multjában van egy folt, melyet tehetségeinek fényessége annál inkább kitüntet. Ez a folt nem azért ragadt rá, mert az eszlári sakterek védelmét magára vállalta; hanem azért, mert e védelmet oly módon intézte, hogy annak minden magyar ember önértékét föl kellett háborítania. Hogy zsidó klienseit megmentse, nemcsak mint ügyvéd, de mint publicista is, szóval és írásban azon igyekezett, hogy a magyar bírói kart, sőt a magyar társadalmat pellengérré állítsa. Ez a bűne az, a mit nem lehet neki megbocsátani soha.

Már az általános választások alkalmával mikor Eötvös négy-öt helyen egymás után bukott meg, kimondta a közönség az ítéletet, hogy azt a férfiút, a ki a nemzet önértékét oly érzékenyen megsértette, a nemzeti akarat mandatóriusai közt nem szívelheti meg. Erre az ítéletre ráadta a pecsétet a veszprémi választás. Kemény, szigorú ítélet, de igazságos s egyúttal tanulságul szolgálhat politikusainknak arra, hogy a magyar közönségben van érzék ideális érdekei iránt is s készebb elviselni egy-egy kiváló tehetség elvesztését, mintsem azt megtartva, amaz ideális érdekek ellen cselekedjék. Eötvös Károly, abbéli hiúságában, hogy ügyvédi sikereket érjen el, szembeszállott az egyetemes ideális érdekekkel, s a dolog vége az lett, hogy mint politikus fölemelhetlenül elbukott. Ez az Eötvös Károly tragédiája.

SZAPULÓ.

A dunamelléki reform. egyházkerületnek a napokban tartott közgyűlésén Szász Károly superintendens ur azon jámbor óhaját kockáztatásával emlékezett meg az antisemitizmusról, hogy az „fekély”, melyet tüzzel-vassal kell kirtani. No hát azt ugyan nem hisszük, hogy a méltóságos püspök e nyilatkozata megegyezne a protestantizmus szellemével, de azt már nem csak hisszük, hanem tudjuk is, hogy eme keneteljes kijelentésével minké csiklandossá tette Moszáry uram vesszőparipáját, a kinek főkedvtelése közé tartozik, ha a katolikus főpapokat türelmetlenséggel vádolhatja mert imé a méltóságos miniszteri tanácsos püspök ur, lóhoszszal megelőzte azokat, kik egy „sötét században” azt mon-

dották: Lutherani comburantur! Mostan ezd szentenciát mások rettentő példájára, rajtunk a felvilágosodás ragyogó századában — persze hogy különösen ragyogó tanácsosoknak s a többi azoknak kik nem fizetnek, hanem fizettettek, nem kormányoztatnak hanem kormányoznak — akarná végrehajtani. No de hát mi tudjuk, mit parancsol a felebaráti szeretet s mély hallgatással fogadtuk volna a méltóságos ur keresztényi érzelmeinek eme eklatans nyilvánulását, sőt még fenn se akadnánk a kegyes óhaját, különösen mert: sokat akar a szarka de nem bírja a farka; ha a fenkelt szellemű szónok el nem árulta volna, hogy ő nem is a zsidókért haragszik az az anteszemítakra — bánja is őket ám süssék, főzzék meg, ha guszatusuk tartja — hanem dühös azért, mert azok kecskemétiék, inkább halgatnak lelkiismeretük mint a méltóságos püspök parancsára, s oly presbiteriumot alakítottak a mely nem szíve szerént való! Az antesemítusznak pedig csak annyi köze van a dologhoz, hogy azok a rakoncátlan választók — antisemiták. No hát méltóságos püspök ur! kedvességnek eljárása oly híven tükrözi vissza a zsidó elveket, mintha csak kété helyett talmudot tanult volna. Ennek hívei pedig szapulóba valók, legyenek handlék, bőrze királyok, tanácsosok, vagy akár püspökök. Egyébiránt jó gyomrot kívánunk testvéreinknek, a Tisza aera új protestantizmusához, melynek püspöke a vélemény szabadság eltiprásának tanát hirdetni elég vakmerő.

VIDÉK.

Balaton-felvidék, junius 5.

A mult évi képviselőválasztások eredménye örömmel töltött el bennünket. Az antisemita elvek helyet kértek magoknak a törvényhozásban, kétszeres volt örömiük, midőn azt tapasztaltuk, hogy annak hívei, ha nem is számban, de erőben oly tényezőt képeznek, melyet még mostani zsidóbarát kormányoknak sem lehet hosszasan számításból kihagyni. Hát még midőn megindult a pártlap s eljutott hozzánk a hír, hogy ennek megjelenését két pártagnak, különösen gróf Festetich Pálnak áldozatkészsége tette lehetővé, e feletti örömiükben alig vettük észre a felhőt, mely a láthatáron már akkor mutatkozott. Észleltük ugyan, hogy nem úgy van minden, a mint lenni kellene. Feltűnt nekünk Istóczy képviselő úr mély hallgatása is, ámbár ezt annak tulajdonítottuk, hogy kormánypárti állásánál fogva feszélyezve van az által, hogy az antisemita párt hivatásához híven határozottan ellenzéki állást foglalt el. De midőn alig hogy keletkezett, már megszűnt a pártlap, akkor tisztában voltunk az iránt, hogy igazuk van azoknak, kik beszéltek kaján irigységről, mely kigyonyelvét öltögeti, keresvén kit megcsipjen, mert ezt sokkal mélyebben fekvő okoknak kellett előidezni, mintsem magából a lapvállalatból származhattak volna. Idegesen vártuk a történéseket. Nem soká kellett várunk. A „Függetlenség” megkezdte a hadjáratot, következtek Istóczy társai nyilatkozatai, melyekből világosan megértettük, hogy a kisebbség, nem akarván a többség elhatározásának engedni, Istóczyval kilépett a pártból. Hát sokszor olvastunk már arról, hogy a sereg hagyja el vezérét, de arról még nem hallottunk, hogy a vezér hagyja el a katonákat; hogyan gondolkodóba ejtett bennünket ez, különösen akkor midőn a „Függetlenség” természetesen a saját modorában s saját tulajdonsága szerint védelmére kelt a kilépetteknek, a kiket különben senki sem támadott meg, s e védelem abból állott, hogy megmarja azokat, kik hívek maradtak, kik nem tartják gyermekjátéknak a kimondott szót, hanem férfiaként megállják helyüket daczára a minden oldalról reájuk zúduló támadásoknak. De jól van ez így, mi, kik az antisemita nihilizmusnak soha se voltunk s lehetünk barátai, a kik soha se értettük meg, hogyan fér össze a kis zsidót — a ki igaz, hogy pusztítja a falut — szidni, a nagy zsidónak pedig, a kitől nyeri minden erősséget a kis zsidó, s a ki országokat tesz tönkre, milliókat megszavazni; a történt kilépéseket megnyugvással fogadjuk, s a párt-erősödés természetes processusának tartjuk. Felkérvén a párt híven maradt tagjait, ne hagyják magokat tisztátalan forrásból eredő támadások által megbénítani, tekintsék e támadásokat mint nehéz pályájuk elmaradhatatlan töviseit s legyenek meggyőződve, hogy a közvélemény hálás elismerése e töviseket érdemkoszorúvá fogja változtatni.

A jövő e párté ma inkább, mint bármikor; de hogyan alakuljon e jövő? az nagy, tán legnagyobb részben az intézőktől függ. A hajó megszabadult a fölös terhektől, fel kell huzni a vitorlákat, ki a sík tengerre, s ha erős kezek fogják tartani a kormány rudját, ha helyén fog állani mindenki, nem sokára meglátjuk a várt, a nyugalmas hajókikötőt.

Fel tehát a munkára!

Nyirádi.

Veszprémből írják nekünk: Városunkban egyhangúlag választották meg Bezerédj Viktort, az u. n. szabadelvű párt hívét. Ki ebből a tényből azt akarná következtetni, hogy mi a kormánypárton vagyunk, nagyon csalódnék. Bezerédj fog

képviselni bennünket az országgyűlésen, mert ellenében Eötvös Károly lépett föl, az az ember, a kinek nemcsak Veszprémben, de — azt hiszem — az egész országban a keresztény választók közt legkevesebb népszerűsége van. Eötvös fölléptetése annyi volt, mint a függetlenségi zászló kompromittálása. Ő ugyan — a választókhoz intézett nyilatkozatában — szeretné úgy tüntetni föl a dolgot, mintha a kerület korrupciója volna az ok, a miért ő visszalép, de mi, a kik helyben vagyunk, jól tudjuk, hogy Eötvösnek — az eszlári pör után — egyszerűen nem volt a sikerre kilátása s ezért savanyú a szöveg. Ez a választás különben tanúságul szolgál arra, hogy jövőben a függetlenségi antisemita párt is, mely most a választásban való részvételtől tartózkodott, állítson magának jelöltet.

H Í R E K.

A «dunántúli magyar közművelődési egyesület» e hó 6-án Pécsen megalakult. Alkalmul szolgált erre Bekics Gusztáv országgyűlési képviselőnek egy felolvasása. Bekics szerint a magyar faj, illetőleg a magyar állameszme két ponton van leginkább fenyegetve: Erdélyben a dákoromanizmus s a Dráva-Száva vonalon a délszlávizmus által. E két ponton kell tehát főleg megerősíteni a magyar fajt és államot. Felolvasó részletesen beszélt a Dunántúl és Horvátország viszonyairól a multban és a jelenben, a középkori magyar telepekről, a magyar társadalomnak a Dráva vonalra való visszavonulásáról. Kimutatja, hogy Szlavóniában 1848 óta mennyire növekedett a magyar bevándorlás, vagyis, hogy a magyar társadalom azóta terjeszkedik, mióta fellépett benne a polgári elem. A dunántúli közművelődési egyesületnek feladata a magyarosodás gyorsítása. És a közművelődési egyesület felvehetné, bár távolabbi és esetleges feladatai közé Szlavóniába vándorolt s oda folyton kivándorló magyar elem megmentését is az elszávósodástól. Harminczöt ezer főnyi, a kivándorlás által évről-évre szaporodó, de az elszávósodás veszélyének kitétt magyarságról van szó, mely 50 ezer némettel jelentékeny tényező Szlavóniában. A társadalom feladata ezt az elemet a magyarság számára megmenteni. A jelenvoltak Bekics eszméit helyeselve, azonnal megalakították a dunántúli közművelődési egyesületet s ennek öröme erre este a kaszinóban 150 teretű lakomát rendeztek. Kívánatos, hogy a hazafias felbuzdulás ne maradjon meg a lakomázásnál.

Tóth Endre, az ötvenes évek egyik kiváló költője, a napokban birtokán, a borsódmegyei Vattán meghalt. Követője, kinek sírja fölött alig két hete hantolták be a földet. Tóth Endre 1824-ben született s 1846-ban, Pesten ügyvédi vizsgát tett, azonban már ekkor is erősen és sikerrel foglalkozott az irodalommal. A szabadságharc mint Borsódmegyei tiszteletbeli ügyészét találta, s a lelkes fiatal ember ekkor kardot kötött s azzal szolgálta a nemzet ügyét egész Világosig. E katasztrófa után bujdosva vetődött Vattára s ott meg is nősült. Az ötvenes években élénk összeköttetésben állott az irodalom élitejével: Aranyval, Tompával, Tóth Kálmánnal, stb. s ekkor jelentek meg kötetbe gyűjtött művei, u. m. Zengő bokor (2. köt. 1853.), Ujabb költemények (1855.), Angyal Bandi (1856.), Harangvirágok, (1862.). Ujabbban majd minden idejét a gazdálkodás vette igénybe, a pihenés idejében foglalkozott csak kedves klaszikkusaival, különösen Horáczczal, kinek költeményeiből többet nyelvünkre is átültetett. Az újabb nemzedék nagybőrára csak e fordításokból ösmertemylek jórésben a Petőfi társaság ülésein olvastattak fel. Tóth Endre sokkal kisebb hírnevet hagy hátra, mint a miőt igaz költői munkásságával megérdemelt. Mert hiába, minálunk az irodalom is centralizálva van, s a ki nem él a központban, azt nem igen szokták emlegetni. Az előismerés fáklyáját csak ott gyújtjuk meg koporsójánál. Legyen áldott emlékezete.

A királyné pártfogoltja. Amsterdami levelezőnk a következő érdekes esetről értesít, mely Erzsébet magyar királynénak kiválóan jó szívéből és emberbaráti érzelméről tesz tanúságot. A királyné legutóbbi hollandi tartózkodása idejében tudvalevőleg egy zandvoorti nyaralóban lakott és onnét kocsizott mindennap Amsterdamba, hogy egy ottani vendégfogadóban magát a massage gyógy-módnak alávesse. Mintegy két héttel Amsterdamba való érkezése után egy napon, a mint Zandvoortba visszatért, a villa kapuja előtt egy szegényesen bár, de esinosan öltözött leányt pillantott meg, kinek az arczáról le lehetett olvasni, hogy valami ügye-baja van, de a félelem annyira erőt vett rajta, hogy nem merte a királyasszonyt megszólítani. Másnap a királyné elindulásakor megint ott állott a leány a kapu előtt, de ép oly bátor-talanul, mint az előző napon és este. Mikor a feleséges asszony visszatért Amsterdamból, ismét ott látta őt esdeklő tekintettel és a zavartól vépiros arczzal. A királyné nem állhatta meg, hogy meg ne szólítsa a fiatal leányt és azt kérdezte tőle, hogy mi járta van itt. A leány zavarában eleinte nem bírt szóhoz jutni, de a királyné biztatására és nyájas szavaira végre elmondta esetét. Ez az eset a következő volt: A kedvese — vagy

szolga volt alkalmazva: mindig jól viselte magát, és főlegbvalóinak sohasem volt rá panaszuk. De a minap megtörtént, hogy jó barátai unszolásának engedve, korcsmába tért, a kelleténél többet ivott és a városházán — nem tagadja — kissé garázdálkodott. A garázdálkodásnak az lett a vége, hogy a szolgát elcsapták és nem használt sem könyörgés, se rimázkodás, az elcsapó végzést nem vonták vissza. A leánya sokat hallott a magyar királyné végtelenül jó szívéről és ez adott neki bátorságot arra, hogy az ő közbejárását kikérje. A királyné néhány biztató szót intézett a leányhoz és aztán elbocsátotta őt. Másnap valamivel korábban hajtatott Amsterdamba, és mihelyt fogadója érkezett, első dolga volt, hogy az amsterdami polzármenterért küldött, kinek előadta pártfogoltja esetét és megkérte, hogy ha valamiképp csak lehetséges, helyezze vissza a szolgát hivatalába. A dolognak az lett a vége, hogy a leány kedvese másnap megint elfoglalta állását, miután előbb megígérte, hogy a jövőben jobban fog magára vigyázni.

A Balaton-egylet Urnapján rendezte idej első kirándulását, mely a várakozáson felül jól sikerült. A kiránduló társaság, mely több mint 60 tagból állott, szerdán este 9-kor érkezett Siófokra. Itt rövid sétát tettek s aztán felszálltak a „Kisfaludira” s tíz órakor fűdre érkeztek, ahol Fenyvesy Ferenc orsz. képviselő s az egyesület kirándulási szakosztályának elnöke üdvözölte őket. Csütörtökön a Tamáshegyet, Tihanyt monostorával és vízhangjával, a Garay guny. hót, ezt látogatták meg, s elragadtatva a látottaktól tértek vissza Fűdre, hol este nagy lakoma zárta be a kitünően sikerült kirándulást.

A walesi herceg, az angol trónörökös, a jövő hónap közepére tervezi budapesti lerándulását. A herceg nagyon élénken érdeklődik nemcsak a kiállítás iránt, hanem a magyar főváros iránt is, melyet két év előtt látott utoljára. A trónörökös valószínűleg inknitóban fog utazni, a mi azonban nem zárja ki, hogy a kiállítási bizottság magas rangjához illő királyi megtiszteltetéssel ne fogadja. Már akkor, mikor Vambéry Londonban volt, élénken tudakozódott a kiállítás felől és már akkor is kilátásba helyezte lejtövetelét. A herceg azóta kimerítő írásbeli jelentést tétetett magának a bécsi angol nagykövét, sir Paget, valamint a budapesti főkonzul által és kiváltképpen az időleges állatkiállítás és a gépkiallítás iránt érdeklődik. A magas vendég Bécsen át jön hozzánk, az osztrák fővárosban három napig fog időzni, míg nálunk az eddigi megállapodáshoz képest nyolcz napig marad. Itt létele alatt az Európa fogadóban fog lakni.

A dunántuli ref. egyházkerület 6-án tartotta közgyűlését. Bu. a pesten, az egyházak küldöttei, s szép számú hallgatóság jelenlétében. Szász Károly püspök Lónyay grófról írt emlékszedet olvasta fel, azután beiktatták az új főgondnokot Tisza Lajost hivatalába. A gyűlés végezte után a kiállítási területen Dobos vendéglőjében ebédet adott az új főgondnok, mely alkalommal számos felkészöntőt mondottak. Tisza Kálmán is szólott, kiemelve hogy: két dolog van, a miről soha sem fog megfelejtkezni, egyik, hogy magyar embernek született, a másik hogy kálvinistának keresztelték. Kijelentését a minister urnak, éljenzéssel fogadták a jelenlevő vendégek, pedig hát alig nyujthat valami nagy megnyugvást prot. testvéreinek, a mennyiben köztudomáslag Tisza miniszter ur csak akkor emlékezik arra hogy magyar, midőn a biblia szavait alkalmazza: „A kit Isten szeret, azt sanyargatja”.

Kempelen Béla fővárosi tűzoltó főparancsnok gyászos vége részvétet kelt. A boldogult Budapest mellett egy nyalóában időző családját látogatta meg lóhátán, visszatérőben a ló megbokrosodván lovasát elragadta, s futás közben egy kórakásban mogbotolván, elesett, maga alá temetvén Kempelen, kinek koponyája bezuatozt, minek következtében egy órai kínos halálközzelem után meghalt. A fővárosi közönség s a vidéki tűzoltók nagy részvéte mellett 6-án temették el. Az elhunyt főparancsnoknak megadta a végső tisztességet a budapesti önkéntes tűzoltó testület, az ő-budai hajógyár tűzoltósága, a Grunwald féle gyár tűzoltósága, a Stern-féle újpesti szeszgyár tűzoltósága, az újpesti, esztergommezei, komáromi, az egri, az új-aradi, erzsébetvári, a szegedi, selmeczbányai, a székesfehérvári, a mohai tűzoltó egyesületek. A főváros részéről ott volt a temetésen: Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly polgármester, Márkus József főjegyző; a rendőrségtől Török János főkapitány. A gyászoló özvegyen kívül a boldogult szülői, fivérei, s nagyobb gyermekei kísérték a koporsót, melyre számos koszorút küldtek. A ravatalt három órakor hozták ki az őrtanya elé s ott szentelte be a belvárosi plébános. A szertartás után megható gyászdalt énekeltek s megindult a tarka, inopozáns menet a vámház-

köruton, muzeum-köruton és a kerepesi uton át a temető felé. Legelől egy városi tűzoltó vitte a fekete zászlót s mellette két oldalt egy-egy önkéntes tűzoltó járt vállra támasztott baltával; ezek után haladtak hosszú sorokban a tűzoltószakaszok, melyeknek tarka egyenruhái, csillogó sisakjai valóban festőivé tették a szomorú menetet. A tűzoltó-zenekarok gyászindulókat játszottak fölvalva. A kerepesi-út hosszabbau összeroldták a lovasuti kocsi s nem mozdulhattak se előre, se hátra, a míg az emberáradattá nőtt gyászkiéret be nem fordult a temető utra. A sarkert déli részén ásták meg a tűzoltó főparancsnok örök nyughelyét, mely körül tágas négy-szöglet formáltak a tűzoltók. Miután lebecsátották a koporsót, Markusovszky Béla alparancsnok a sir szélére állott s igazán szép és megható beszéddel bucsúztatta el a halottat, mely beszéd hatása alatt széledt el a gyászkiéret.

Bocsor István a pápai ref. kollégium kitünő tanára a napokban meghalt. A boldogult a tanügy terén ügyis mint oktató, ügyis mint író kiváló érdemeket szerzett.

Attila hun király kincsei. A nagy-szentmiklósi leletnek, Attila király állítólagos kincseinek másolatai, melyeket az iparművészeti iskola galvanoplasztikai műintézetében a közoktatásügyi miniszter megbízásából Herpka tanár készít, a külföldön igen nagy elismerésben részesülnek s az intézet a világ legtávolabb részéből kap e nagybecsű gyűjteményre megrendeléseket. Egy teljes gyűjteményt küldtek már el Berlinbe, Párisba, Londonba, Darmstadtba, New-Yorkba. Most készül egy másolat szintén Amerikába, Cincinnati város számára, legu jobban pedig Norvégiá fővárosából Krisztianiaából érkezett megrendelés. Az intézet a nürnbergi iparművészeti kiállításra, mely e hó 15-én nyílik meg, gazdag és nagybecsű

HUGO VICTOR.

gyűjteményt küldött, melyben a teljes nagy-szentmiklósi lelet mellett a nemzeti múzeum legérdekesebb tárgyai közül 35 darabnak sikerült másolatai láthatók. Országos kiállításunkon a galvanoplasztikai intézet tárgyai az iparszarnokban a déli kapu közelében vannak elhelyezve.

Expressvonat Páris-Budapest-Nis között. A junius hó 1. óta Páris-Budapest között naponként közlekedő úgynevezett keleti express vonat hetenkint egyszer és pedig minden csütörtökön a magy. kir. államvasutak személy pályaudvarától Belgrádon át Nisig közlekedik. Indulás Budapestről (magy. kir. államvasutak személy-pályaudvara) reggeli 6 óra 20 percz, érkezés Belgrádba 1 óra 10 percz délben, Nisre 7 óra 39 percz este. Nisről Budapestre a keleti express-vonat szintén minden csütörtökön közlekedik. Indulás Nisről este 8 óra 54 perczkor, érkezés Belgrádba 3 óra 20 percz éjjel, Budapest (magy. kir. államvasutak személy-pályaudvara) 10 óra 20 percz délelőtt; az összeköttetés az osztrák-magyar és a magy. kir. államvasutak Budapest állomásai közt a nyári menetrend tartamára Kőbányán át történik. E vonat már menetrendjénél fogva a budapest-belgrádi, illetve nisi forgalomra nézve legalkalmasabbnak látszik. Gondoskodva van továbbá arról, hogy az utazó közönség minden igénye a fényesen és kényelmesen berendezett evőkocsi, valamint a minden vonatonál levő két tőkeletesen berendezett hálókocsi használatánál kielégíttessék. A Budapest-Belgrád közti útasokra nézve meg az a czélserű intézkedés áll fenn, hogy a vonat egyik hálókocsija Belgrádban visszamaradván, még este a Budapestre és tovább utazó közönség rendelkezésére bocsátatik. A keleti express-vonat csak 1-ő osztályú kocsiakkal közlekedik, a menetjegy-árak pedig a rendes áraknál csak 20% magasabbak.

Országos kiállítás.

Mezőgazdasági csarnok.

Igazán itthon vagyunk, ha belépünk e csarnokba, lépten-nyomon új, öröndetes s tanulságos tárgyak tűnnek elénk; itt nem igen találkozunk a zsidó swindlivel, mert vagy teljesen kívül maradt, vagy iparkodott jól elbujni. De nem saját gazdaságunkról akarok ma szólni, hanem a mezőgazdasági csarnok egy különlegességéről, mely létezését Burchard Konrad brazilai főkonzulnak köszöni. A kávé kiállítást értem, mely 500 különböző fajú brazilai kávé gyűjteményből áll. E mindennapi használati czikkről nevezett főkonzul úr beható tanulmányt is írt, mely a kávé termeléséről s a kávé kereskedéséről érdekes részleteket közöl. Megértjük e tanulmányból, hogy:

A világ kávépiacát az utóbbi években folyton növekvő arányban Délamerika termékei uralják s Délamerika kávétermelő országai közt Brazília a leggazdagabb, pedig egy századdal ezelőtt még ritkasággá mutogattak Rio-de-Janeiro fűvészkertjében két kávéfát s ma már az egész világ kávéfogyasztásának 55%-át Brazília látja el kitünő kávétermékeivel.

A kávé a rubiaceák családjához tartozó s a cseresznyefához hasonló örökzöld fa gyümölcse, mely fa vadon 5-7 méter magasságra is megnő. Levelei fényesek és egy kissé bőrneműek, hasonlítanak a borostyánéhoz; apró fehér virágjának igen kedves illata van, gyümölcse a cseresznyéhez hasonló vörös bogó, mely két babszemet (a kávé) tartalmaz.

Az Európában fogyasztott összes kávé sok időn át egyedül Arábiából jött s a cserjét kihozni halálbüntetés terhe alatt tilos volt. 1690-ben azonban a hollandusoknak sikerült egy bokrot elvinniök Mokka-ból Batáviába; később aztán többet is vittek. Azonban Jávában olyan nehézségekkel járt a kávéeserje meghonosítása, hogy a tizenhatszodik század elején a sziget gyarmati kormánya kijelentette, hogy az ezen eserje természetére ismételt és mindig sikertelen kísérletek azt bizonyítják, hogy e növény ott nem képes megélni. A kísérleteket azonban ezen vélemény dacára is tovább folytatták és a fáradozást végre siker koronázta.

1720-ban De Clieux kapitány Martinique szigetere vitt magával kávé-bokrot s az Antillák az ő kitaró kezdeményezésének köszönhetik, hogy kávé természetesen, mely oly hosszú időn át biztosított a jólétet.

Ugyanezen időtájban, vagyis 1720 felé Cayennebe és Réunion szigetere is bevitték ezt a becses eserjét.

A kávébab már hat hét mulva elveszti csirázó képességét. A kávéfa már a harmadik évben virágzik s az 5-ik évtől kezdve a 12-ik, sőt 20-ik évig bő termést ad, mely a fa korával mindig jobb lesz.

A virágzás és érés szakadatlanul tart ugyan, de az utóbbi az év két szakában, ugyanis május és junius s azután szeptember és novemberben legáltalánosabb. Így évenként kedvező tenyésztési viszonyok közt 2-3 főaratás is tartható.

Braziliában az aratás már május hóban megkezdődik s decemberben szokott végződni, miután a kávé Braziliában kétszer, sőt háromszor is virít.

Az érett vörös bogyókat, melyek gyümölcshusa a magtól könnyen válik, vagy ponyvákra rázzák, vagy kézzel zsákba szedik. A friss érett bogyókat hengerek közé téve, szétzúzzák s azután megrostálva a kivált kávéhabot vízbe áztatják és kimossák s ekkép megtisztítva megszáritják. Ha megszáradt, a belső hártvas héjat nehéz fagurógóval lemorzsolják s azután, mint a búzát, megrostálják.

Átlag egy kávéfa 1½ kilogrammnál nem ad többet. Braziliában azonban 2-2½ kilogramot is megad. Előfordul Braziliában az is, hogy egy fa tizenöt kilogramot is terem. A kávéültetvények 50 évig tartanak. A kávébab rendkívül érzékeny s könnyen magába veszi a hozzá közel levő tárgyak szagát vagy kipárolgását, pl. ha czukor van közelében, finom zamatját annyira elveszti, hogy 10-20%-kal csekélyebb értékűvé válik, néhány borssal telt zsáktól pedig már egész hajórakomány megromlott.

A kávé jósága csupán annak fajtájától, mivélésmdjától s attól függ, hogy a kávébab nyers

mint ő mondta: völegénye — a városházánál mint állapotban elég hosszú ideig hevert-e. Magára a kávé színére, mintha arról a jó kávé meg lehetne ismerni, nem kell sokat adni, mert minden kávé minél tovább fekszik, annál világosabbá, illatosabbá és izletesebbé lesz, de tudvalevőleg most már festik is a kávé. Így a jó kávének legbiztosabb ismertető jele, ha főzés közben a nyers szem lassankint szép zöld színt kap. Minden kávéfajtának több-kevesebb időre van szüksége az utóérésre, a valódi arab kávénak is legalább 3 évig kell fektüdni, hogy kedvelt illatát megkaphassa. Tehát a kávénál is, mint a bornál, a kor határoz, s csakis a legkiválóbb minőségű kávé lehet a termés után kiválasztva még az évben forgalomba hozni s eladni. A kávé minőségét legjobban meg lehet ítélni, ha hamuvá égetjük; minél jobb minőségű a kávé, annál több hamutartalma van.

A kávé a kereskedelemben, színe, alakja és nagysága, főleg pedig termelési helye szerint több fajtára osztják, melyek közül a következőket tartjuk felemlítendőnek:

I. Afrikában a kávéfát alig mivelik. Az afrikai mokka emellegve alig fordul elő a kereskedésben. Az Afrika nyugati partjáról való liberiai kávé (coffea liberica) termelésével az újabb időben több forró égövi országban tettek kísérletet s az különösen St.-Domingóban és Ceylonban rendkívül sikerült.

II. Ázsiában leghíresebb az arabiai kávé. Arabiában a legjelentékenyebb ültvények a Jemen-hegy nyugati oldalán 600—1,000 m. magasságban északra és kelet felé egész Jaffáig terjednek. A mokka vagy levantei kávé apró, gömbölyű, szürkés zöld szemű s e névalatt rendszerint a legjobb kávé, a kávéeszményképét szokás érteni. A levantei kikötőkből Európába kerülő mokka kávé többnyire nem igazi, hanem csaknem kizárólag a braziliai, jávai és alexandriai (abesszini) kávé apróbb szemű babjainak keveréke. Azon állítás, melylyel gyakran találkozunk, mintha az igazi mokka sötétsárga volna, teljességgel hamis!

Elő-Indiában a kávé csak mintegy 50 év óta termeltetik, noha Baba Buden mohammedán zarándok nyugati Mysorenek még most is az ő nevét viselő fensíkján több mint 200 évvel ezelőtt meghonosította a kávé. Kávéját egyenlő becsben tartják az arab kávéval, a mennyiben szaruszerű félig áttetsző kinézésűk van.

Hátsó-India kávétermelése csak az újabb időben kezd nagyobb lendületet venni. A kelet-indiai szigetek közül leghíresebb a philippini szigetek manilai vagy luzoni és «Laguna» kávéja s Ceylon gyöngy és Colombo kávéja. Jávában a hollandok a XVII. század végén honosították meg a kávétermelést s onnan 1713-ban került az első kávéövény Európa melegágyaiba. A kelet-indiai kávé néven forgalomba kerülő kávé előbb Hollandiában szin és nagyság szerint különböző osztályokra osztják. E fajták közt legkitünőbb a nagy hosszúságú szemű, sárgás halavány-zöldes színű Jáva-kávé.

III. Amerikában a kávétermelés nagyobb jelentőségre tett szert, mint az óvilágban. Braziliában kezdtek legelőbb mivelní a kávé, 1762-ben Lavradio marquis alkirály kezdett a gyarmatosok közt kávémagot kiosztatni s azokat a katonai szolgálattól is felmentette, ha bizonyos számú kávéfát felneveltek. Minden reá fordított gondoskodás daczára azonban csak mintegy félszázaddal később, 1808-ban kezdett a braziliai kávé a világkereskedelemben szerepet játszani, mely évben a termelés 9600 mázsára emelkedett, s kávétermelése ma már az egész föld kerekességén termelt kávé mennyiségét mind összevéve jóval meghaladja. Brazília évi átlagos kávékivitele 250—300 millió kilogrammra tehető.

Az európai kereskedésben a braziliai kávének következő 7 fajtát szokták megkülönböztetni: 1. Superior. 2. Lavado. 3. Primeira boa. 4. Primeira. 5. Primeira ordinaria. 6. Segunda boa. 7. Segunda ordinaria.

A töredék-kávéból álló Cascalha nevű nyolcadik fajtát csak Braziliában fogyasztják.

Braziliának jelenleg kávéval beültetett területe 3 millió □ kilométerre tehető, vagyis a braziliai császárságnak főleg kávéval beültetett területe két akkora, mint hazánk.

A kávéművelésre legkedvezőbb a meszes, agyagos tartalmú talaj, s minél vörösebb színű a föld, annál bujábban tenyészik rajta a kávé-növény. A fekete homokos humustalaj szintén kedvező a kávétermelésre. A lapályos vidékek nyirkos agyagtalaján a kávéfának csak levele nő nagyra, de gyümölcsöt nem terem.

A mivelhető talaj mélysége szintén nem kis befolyással van a kávéművelésre s e tekintetben Brazília minden kávétermelő ország közt legjobban van megáldva. A talaj emelkedettségétől természetesen szintén nagyban függ az egyes vidékek termőképessége s legszebben tenyészik a kávé 200—550 méter magasságban a tenger felszíné-

felett. Magasabban fekvő vidékeken a termés nagyon szabálytalan és későn, csak novemberben, sőt nem ritkán januárban szokott megérni. A 200 méteren aluli vidékeken pedig, mint pl. a Rio de Janeiro tartománynak északkeleti részében és a kevésbé hegyes Espírito Santo tartományban termelt kávé, melynek neve a kereskedésben «Café capitania» már nem kedvelik annyira. Ezen kívül különösen a kővértermés minőségére nagy befolyással van a kávétermő föld fekvése is, a szerint, a mint az kelet vagy nyugat felé fekszik. A napos oldalon a kávéültvények 450—500, míg az árnyas oldalon 130—300 méter magasságban adják a legjobb termést. Végül jelentékeny befolyása van a kávéfa fejlődésére és termékenységére a nyugati hűvös szeleknek, melyek a levegőt nagyon lehűtik s innen van, hogy Rio vidékén az ültvényeket rabszolgák gondozzák.

A világpiacon nem fordul elő a kávé oly állapotban, a mint azt közvetlenül a termelő elszállítja, hanem a kávéliga által vegyített minőségben. A vegyítés a célból foganatosítatik, hogy átlagos minőségek állíttassanak elő.

A braziliai kávékereskedés óriási terjedelméről csak annak lehet fogalma, a ki Rióban vagy Santosban szemtanúja volt a kereskedők és munkások lázas tevékenysége által előidézett pezsgő életnek.

Mint a vegyvizsgálatok eredményei bizonyítják, a legjobb kávé Brazília kiirtott őserdeinek helyén terem.

A kávének leglényegesebb és sajátos hatását előidéző alkotórésze a caffein.

A caffein a mérges anyagok közé tartozik, melynek élvezete convulsiót idéz elő, a vérforgást és a léleketet megzavarja és végre a megbénulás tünetei közt halált idéz elő. A béka már 0.5 gramm, a galamb már 0.12—0.5, a tengerinyúl már 0.2—0.5, a macska 0.1—0.7 gramm befejeszkedése után megdöglik. A caffein az érzékek működésére zsibbasztólag hat s innen van kétségteletlenül a kávéélvezet sajátos, részben izgató, részben pedig az érzékekre csillapító hatása. A caffein különösen az idegrendszer hystericus és hypochondrikus zavarainál, továbbá a migraine és váltóláz ellen sikeresen használják.

A vegyelemzések szerint a braziliai kávé vegyi összetételére nézve nemcsak caffein-tartalma által mulja felül a többi kávéfajtákat, hanem az által is, hogy valamennyi közt a legnagyobb mennyiségű vízben oldható anyagokat (45%) tartalmazza.

A kávé aromája szorosan összefüggésben áll a kávé korával és szárazságával.

A braziliai kávé megszáritására kevesebb idő szükséges, mint a többi kávéra, és sokkal inkább alkalmas is, mint bármely más kávé a mesterséges száritásra, mely uton a braziliai kávének már egy év múltán egyenlő zamatot lehet adni, mint más kávéknak tíz éves korában van.

Sajátságos mégis, hogy daczára annak, hogy a braziliai kávé az egész világon el van terjedve, úgy hogy Francia-, Német-, Svéd- és Norvégországban, Dániában, Olaszországban, Portugáliában, Orosz- és Törökországban, több braziliai, mint más kávéfajtát fogyasztanak, több helyütt, mint pl. hazánkban is, a braziliai kávé csak ritkán fordul elő a saját neve alatt a kereskedésben, hanem más fajta (Ceylon, Mokka, Jáva stb.) kávé neve alatt, mi által nemcsak a közönséget csalják meg, hanem a braziliai kávé sem becsülük meg saját valódi értéke szerint. E kiállítás czélja tehát a téves nézeteket eloszlatni, nemkülömben Magyarország és Brazília közt Fiumén át közvetlen kereskedelmi és hajózási összeköttetést létesíteni, mely egyrészt a brazilai kávé, másrészt a Magyarországi liszt kivitelben mielőbb nélkülözhetővé tenné az angol, német és osztrák kereskedő cégek, illetőleg kikötők és gőzösközvetítését.

A törvényházból.

A redaktor úr. Weisz (Ujlaki) Izidor, egy czimeres gazember, újabban a kaucazió sikkasztásra adta magát. Hogy madda legyen benne, egy „Handels und Industrie Journal” című revolverlapot indított, melynek egyetlen számában kövér betűkkel hirdette: „Keresetek egy munkatárs, a ki 150 frt kauciót képes letenni”. Weisz Jonáthán, egy nyugalomba lépett pinczér a Färber kávéházból, annyira ambicionálta ezt az állást, hogy kész volt a borralalókból összekuporgatott 150 frtját óvadék gyanánt lekötöni. Ennél többre nem is került neki az a dícsőség, hogy „újságíró” lehetett. Ez is csak egy hétig tartott. Az egyetlen cikke, melyet ez idő alatt írt, egy levél volt a „szerkesztő” urhoz, melyben alázatosan visszakérte a 150 frtját. Honorárium fejében a „szerkesztő” kidobta, a 150 frtját pedig elsinkofálta. De nem maradt ennyiben a dolog! Weisz Jonáthán bepanaszolta iratórsát, Weisz Izidort a budapesti büntetőtörvényszéknél s az „ő felsége a király nevében” kimondotta, hogy Weisz Izidor nem író, hanem csaló és mint ilyen csak egy évi börtönrre ítélte.

A postásikkasztókkal gyorsan végez a budapesti büntető törvényszék. Mult héten elítélték Mahr Emilt, ma Csapó Imrét, a 24 éves, könnyelmű fiatal embert, ki pár napi zajos mulatozásért feladta jövőjét. Bűnét töredelmesen beismerte a mai végtárgyaláson. Rovatóló tiszt volt a központi pályaudvarnál levő postahivatalban és mint ilyen kezelte a pénzes leveleket márczius 11-től 19-ig. Ez idő alatt három pénzes levelet sikkasztott el, és pedig márcz. 11-én egy Nagymihályról Aradra irányított s Wilder Edmund ne-

vére szóló 285 frtos, márcz. 15-én egy Budapesten földott s Nagykun-Madarásra irányított 350 frtos, végül 17-én egy Pettauból Aradra címzett 1080 frtot tartalmazó levelet s az azokban levő összesen 1715 frtot összeget magához vette és annak egy részét mulatozási czélokra fordította. Elfogatása alkalmával még 790 frtot találtak nála. A törvényszék Csapó Imrét hat évi fegyházzal, és 10 évi politikai jog- és hivatalvesztéssel sújtotta. Az elítélt fellebbezett.

KÜLÖNFÉLÉK.

A kiállítást Junius 7-ig 456,462 személy látogatta meg, a hivatalos kimutatás szerint 5 frtos jeggyel 215; 1 frtossal 8726; 50 krossal 142,569; 30 krossal 181,582; 29 kros esti jeggyel 34,0*2; 20 kros katona-jeggyel 12,699; 20 kros tanuló- s munkás-jeggyel 71,978. 12 frtos állandó jeggyel 1062, 8 frtos állandó jeggyel 11,873 és 5 frtos havi jeggyel 171. Ezekért befolyt összesen 268,038 frt 90 kr.

Nyári konyhakerti- és gyümölcs-kiállítás. Az országos kiállítási bizottság ez évi július 9—22-ig nyári konyhakerti- és gyümölcs-kiállítást rendez. A kiállítás tárgyai: a) Nyári csontár-gyümölcs: cseresznye, meggy, barack s ősz csontár üdészekből. b) Bogyar gyümölcs: szamóca, szeder, köszméte, ribiszke, málna. c) Csereszekben inyészett gyümölcs-fák és szőlők gyümölcseivel. d) Szabadon és üdészben termelt dinnye, ananász, füge, citrom és narancs, szőlő. e) Mindenféle konyhavetemény akár szabadon, akár üdészben termelt; tehát: spárza, tök, articsóka, korai gyökerneműk, ugorka, paradicsom, hagymafélék, káposztafélék, levelzöldség, fűszernövények és hűvelyes vetemények hűvelvől vagy pedig kifejtett állapotban. A bejelentések június 30-ig történhetnek s a bejelentett tárgyak július hó 5-ig okvetlenül beküldendők. Az installatióról az országos bizottság gondoskodik s ezért a kiállító személyes jelenléte nem, szükség s. Ugyancsak a csoportbiztosok gondoskodnak a kiállított tárgyak kicsereleséről is, ha azok helyett kellő időben frissek küldetnek. Minden egyes fajtából beüldendő gyümölcs mennyisége következőleg állapítatik meg: bogyárokból cseresznye és meggyből legalább 1/2 liter, nagyobb gyümölcsből legalább 5 darab, dinnyéből legalább 2 darab. Nagyobb gyűjtemények kiállító fajtájukon kevesebbet is küldhetnek be. A csereszekben kiállított szőlők a kiállítás területéről vissza nem vihetők s beszállítások zárt vagonokban, vszonnal csomagolva s a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium szállítási igazolványával ellátva történhetik. A bejelentések, valamint egyéb részletekre nézve fölmerülő kérdésekben Molnár István, a budai vnczeller-képezde igazgatója, mint é csoszt előadó biztosa, nyujt rövid iton vagy írásban felvilágosítást.

Borzasztó vasuti szerencsétlenség történt Oroszországban Kizitenüka mellett. Valami gazemberek a pályára keresztbe fektettek egy sint, mitől a vonat kizökkent és felfordult. A 180 utas közül 38 odaveszett s majd miudanyija megsérült. — **Két garázda örült** Lebon francia városban Anatole és Philibert teholyházi lelkészeket nem tudni mi módon kerített kalapáccsokkal agyonverték. Barbés orvost is ez a sors fenyegette, midőn Lebert tornatanár a dühöngőkre vetette magát s azokat megfékezte. — **Ni-egyesület** alakult Svédországban. Czélja az, hogy meghonosítsa a ni-vel való megszólítást, a mi annyit jelent, mint a magyar „magá”. Ez a dícséretes törekvés valóságos hőbortta fajtult, s ma csupán ni kalapok, ni-melltűk, ni-nyakkendők, stb. vannak divatban — **Véres játék.** Egy Düsseldorf melletti faluban Schilling mészáros 16 éves fia játék közben fölmergelődve három pajtását agyonlötötte, azután pedig borotvával a saját nyakát metszette el. — **A szultán istállójában,** a hol eddig csak arabok lovak voltak most már magyar, mecklenburgi, orosz stb. lovakat is találhatni. A szultán különösen kedveli a világos-pej magyar lovakat, s háts paripái is e fajtából valók. — **Nagy tüvés.** A Jowa államban levő desmoinesi nagy szeszgyár leégett. Közel száz munkás lelte a lángok közt halálát. Desmoines Jowa északamerikai unióállamnak fővárosa 12,000 lakossal, a kik jobbára iparosok és gyárosok. — **A német császárról** agasztó hírek keringtek az utóbbi időben, legújabb hírek szerint azonban egészségi állapota lényegesen javult. — **Hebrontól Bécsig** gyalog tette meg az utat egy Simonetti nevű zsidó asszony. Az út márcz. 1-től jun. 4-ig tartott s fáradaim az asszonyt így megviselték, hogy Bécsbe érkezte után elmájában megnáborodott s az örültek-házába kellett szállítani.

A dynamit. Kairo egyik görög iparosához régi kautsuk esővet visz egy furcsa kinézésű kopott-rubájú olasz, hogy kiigazítsassa. A görög gyanakodván, fogja magát s elmegy a hadügyminiszteriumba, hol egy angol ezredes fogadja, mert hát most többnyire mind angol ezredes, a ki ott szédeleg. Ennek elmagyarázza a dolgot, erősen hangsúlyozván a Pompat — (feeskendő) — Pompa — Bomba, ahá! gondolja az angol, itt összeesküvésről dynamitról van szó; rögtön összedobolja az egész rendőrséget, végre fognak ezek között egy Zaptieht, a ki tüzér volt; tehát a bombák dolgában szakértő, ennek elmondják a dolgot, megoktatják, s számos rendőr kíséretében a helyszínére küldik; ott körülállják a házat, elzárják az utazát, az öreg rendőr pedig hozzá lát az életveszélyes munkához, hasonmászva közeledik a görög által kijelölt helyhez, nagy vigyázattal rakja szejjtel a régi vasdarabokat s az évek óta felszaporodott szemét között keresgélve, kezébe akad a eső vége. Holt halaványan Istennek ajánlja lelkét, mindenki várta a rettenetes pillanatot, midőn a nagy esendet hahota szakítja félbe, s az öreg mutatja a régi kautsuk-eső kopott maradványát. A rendőrség szegyenkedve ösont vissza; másnap a hadügyminiszterium épülete komoly veszélynek volt kitéve, hogy a rengeteg nevetés össze dönti.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

T Á R C Z A.

A VAKAND.

— REGÉNY, IRTA: MARGITAY DEZSŐ. —
(Folytatás.)

Úgy mutatta, mintha reá nézve az elől, hátul, jobbról és balról csevegve és hangos nevetések között haladók mind nem léteznének. Valami fölöttébb érdekes párbeszédet folytathatott lovagjával, mert szeméit — mit még eddigelé nem igen tett — gyakran emelé annak arcára s olykor hosszabb ideig is ott feledé azokat, mi alatt ez hozzá hajolva, lassított hangon, de igen élénk arczjával beszélgetett vele.

Szomor kissé távolabb, oldalt vette útját s mellette ismét ott lépkedett a kék szemű barna nő, epedő tekintetével.

E nő azt látszott földatánul kitűzni, hogy a máskülönbben nem sok beszédi, de e napon különösen hallgatag Szomort a séta alatt nem minden szellem nélküli csevegéseivel mulattassa.

De ezuttal nem sóhajtott hangosan s nem vethetett lovagjára oly beszédes tekinteteket, mint a sétalovaglás alkalmával, miután oldala mellett jó hűsben levő férje lépkedett, ki daczára annak, hogy javában izzadt s így minden lépten-nyomon törülgetni volt kénytelen homlokát, igyekezett lépést tartani kedves nejével.

Marat, a bozontos medve, mely ezuttal gazdája kísérőjeit szegődött, kissé barátságosan arczal a társaság után ballagott s a szeretetreméltó férjnek — ki igen féltékenynek látszott kövér lábikráira — nem kevés aggodalmat okozott.

Néha, néha, ha az angol arczu állat szuszogását kétségbeejtő közelségben vélte hallani háta mögött, leskelődő tekintettel fordult hátra, — hanem még ez sem akadályozta őt, hogy gyöngéd férjének mutassa magát s hogy a neje és Szomor között folyt párbeszédbe minden mutatkozó alkalmammal belelegyedni igyekezzék.

Pedig a néha meggyorsított lépésekről s azon talányos oldaltekintetektől, melylyel a nő túlváriasi férjét hátrahagyani, vagy legalább távolabb tartani igyekezett, sejtethető volt, hogy az epedő tekintetű nő nem bosszankodnék, ha férje ezuttal hanyagabbnak mutatkoznék is.

Látja: mily érdekel társalog Anna Admirallival; szeméi folyton rajta függenek; én komolyan félttem, hogy meg talál botlani, s haesak az olasz karjaival föl nem tartóztatja... szolt a kék szemű barna nő, miközben ajkai körül kétértelmű mosoly mutatkozott.

— Ne aggódjék; a nők nem csak oda látnak, hova néznek s Szentannay kisasszony bizonyosan figyel lábai alá, nehogy utóbb zavarba jöjjön.

— Azt hiszi: nagyon kellemetlennek tartaná, ha Admiralli karjait kellene igénybe vennie, hogy el ne essék?

— Legalább nem szabad másként gondolkoznom — viszonzá Szomor örökös gúnymosolyával, melynek következtében szavai gúnynak is vétethettek.

— A férfiak véleménye ily tárgyakban nem nagy fontosságú; azt mondják, hogy egy husz éves nő a szív dolgaiban tapasztaltabb az ötven éves férfinál.

— És ez aranyul van mondva; — igazolá a férj, színes selyem kendőjével újra törülgetve homlokát. Szegény férjek! meg sem álmodják: mely pillanatban nőnek meg szarvaik.

— Föltéve, hogy születni is nem szarvakkal születek; — röpítőzött a szép menyecske.

Válasz helyett nagyot fújt a férj, mi egy jámbor sóhaj helyettesített.

Szomor pedig, hogy e házaseleti jelenetnek véget vessen, e kérdéssel fordult a nőhöz:

— Ön, mint nő, az enyémtől különböző véleménynyel van Szentannay kisasszonyt illetőleg?

— Oh, legtávolabbról sem! hanem barátinóm közül többen erősen állítják, hogy már nem messze lehet a nap, midőn a kettő közötti közelebbi viszony hivatalosan is köztudomásra fog hozatni.

— Hivatalosan is? kérde Szomor, ez utóbbi szótagra különös hangsúlyt fektetve.

— Az ég szerelméért! hát azt gondolja, hogy ily bizalmasan lehet egy hölgynek valaki iránt viseltetnie, a nélkül, hogy találgatásokra s gyanításokra okot adjon.

A férj e szónál újlag nagyot lélekzett s egyszermind félénken pillantott Maratra, ki a maga részéről, mintha egy blazirt világit akarna utánozni, kit mi sem érdekelhet többé e világon, — ugyan e pillanatban hatalmasat ásított.

— Marat szellemdús állat, szolt a kék szemű nő egy pikáns tekintettel férjére. — Azt akarja kifejezni ásításával, hogy nincs unalmasabb valami a földhátán egy sóhajtozó férfinál.

— De hiszen Anna grófnő csupán annyit tesz, hogy nem utasítja vissza e férfit; — sietett

Szomor közbeszólani; — még csak azt se látam, hogy reá mosolygott volna, s általában azt jegyeztem meg, hogy szokott vidorsága is elhagyta.

A szép asszony egyikével azon mosolynak tekintett kísérője szeméi közé, melyről nem lehet meghatározni: szemrehányók, szánakozók, vagy jókedvűek-e? — de mindenesetre sok kacérsággal teljesek.

— Szegény barátom! — szolt aztán — valóban azt hiszi, hogy a valódi szerelem a pajzán modorral összefér?

— A ki szeret, feled bohó lenni; mosoly helyett ábrándosan tekint választottja szeméi közé. Nem érzett-e még arczán ilyen tekintetet? — kérde továbbá egy jelentékeny pillantással Szomorra, ki a maga részéről nem akarta azt észre venni. — A mosoly elfogulatlanságot jelent s ki elfogulatlan, nem lehet szerelmes. Egyébiránt figyeljen kissé Annára: mennyire gyöngéd, előékeny és odaadó Admirallival szemben!

Szomornak jól esett, hogy e pillanatban a zászlócskákkal fölékesített és padokkal ellátott ezéllövészeti terep megérkeztek.

Sietett hölgyét egyik padhoz vezetni, s maga Izidorhoz esztrakozott, ki kalapjába számokkal ellátott golyókat dobva, azokat megkeverte, s a hölgyek előtt elszálva, mindenik által egy-egy golyót húzatott ki.

— Most hölgyeim! nézze meg ki-ki húzott számát; a szám fogja meghatározni a sorrendet, melyben lovagjaikat választandják s lövéseiket megteszik; — szolt aztán. — Az magában érthető lévén, hogy a már elválasztott lovagot több hölgy nem igényelheti.

A véletlen vagy talán más valami úgy akarta, hogy Anna épen az első számot húzta ki Izidor kalapjából.

Az egész társaság feszült figyelemmel várta az első választást.

— Nemde, lesz szíves a vörös színt e napra elfogadni? — kérde a grófnő Admirallihoz fordulva.

Ez diadalmaszkodó mosollyal hajlott meg Szentannay kisasszony előtt s udvariasan nyujtá jobb karját az őt elválasztó hölgy elé, hogy ez az e ezéla készített szalagesokrot reá erősíthesse.

Elválasztása diadalérettel töltötte el; mosolyogva tekintett végig a társaságon, míg Anna a csokrot föltűzte.

— Nemde mondtam? — kérde Szomortól egy lágyan suttogó hang.

Ez gyorsan megfordult s tekintete egypár epedő kék szemre esett.

— Én a második számot húztam ki, — folytatá a nő odább — s ez fölöttébb bosszant, mert jobban szerettem volna az első szám lenni.

— Ön is Admirallit választotta volna?

— Nem! mindenesetre ön mellett maradtam volna, hanem színem a vörös, s most már kék szalaggal vagyok kénytelen fölékesíteni, ha lesz oly szíves, karját közelebb tartani, hogy a csokrot reá tűzhessem.

Ezt követte a többi nő, száma szerinti sorban; mindamyan megválaszták lovagjaikat s aztán kezdetét vette a nyilverseny.

Természetesen a lövések egyik nőnek sem szereztek amazoni koszorút, de a céltől messze szállongó nyilak annál több víg pillanatot teremtettek, s alkalmul szolgáltak eleven tréfák s élezkre.

Szomor volt, ki legvidorabbnak mutatta magát, minden pillanatban sikerültebbnél sikerültebb élezk hagyták el ajkait s a társaság el lett bájolva általa.

Mintha azt akarta volna bebizonyítani, hogy csak tőle függ, kedvéssé lenni; s ha akarja, szikrázó szelleme segítségével minden férfit el képes homályosítani.

Nem jutott a társaságheliek közül senkinek eszébe Petőfi verse, melynek utolsó szaka így kezdődik:

«Hej ezigányok, itt az ablak;
Most a leges-legvigabbat!...»

Az emberek legtöbbje úgy veszi, hogy a ki igen víg, annak jó kedve van.

Az amazonverseny után a férfiak versenye következett.

Első volt a lövések között Admiralli, ki az első számú hölgy által választatván el, a férfiak között hölgye számát képvisel.

A hölgyek, kikre nézve kellemetlen lett volna a puskadurranásokat közvetlen közelből halgatni, a verseny kezdete előtt, egy, a céllövészeti tértől pár száz lépésnyi távoiban oldalt eső feldiszitett tisztásra vonultak vissza, honnan a versenytért látni lehetett, a nélkül, hogy a durranások nagyon idegrázkódtatók lennének.

— Az első szám! — kiáltott Izidor s kezével jelt adott a tüzelésre.

Admiralli fegyvere eldőrdült s a férfiak hosszas bravója tudatta hogy az első szám célpontot talált.

Fegyverét, közönyös fölsemmvevést negélyezve,

becsátá lábhoz Admiralli s tekintetét a nők által elfoglalt tisztás felé fordítá, mintha azt akarta volna mondani:

— Lőttem, mert első szám voltam, de nem érdekel a siker, melynek különben sem szabad volt elmaradnia.

— A második szám, — hangzott újlag Izidor vezénylő szava.

— Nem kívánok jogommal élni, — válaszolt Szomor nyugodtan.

— Hogyan! ön nem akar löni? — kérde az olasz gonosz mosolylyal.

— Nem, mert félek, hogy még hiu találnék rá löni, ha a mozdulatlan célpontot eltalálnám.

— Ugy engedje át nekem lövését s én amaz ürgén kísérem meg ügyességemet, mely amoda ép e pillanatban dugja föl fejét a föld alól. Az mozgó tárgy! s a kísérlet kétségkívül előtte is érdekes leend.

S ezzel a hátamögött álló szolgától átvéve a Szomor részére készen álló löfegyvert, kissé jobbra a céltáblától egy ürge fejére célozott, mely a vagy husz lépéssel távolabb, ugyanez irányban ülő s talpát nyaló Marat előtt fejét kíváncsian dugta föl a föld alól.

Szomor figyelmeztetni akarta az olaszt bozontos kedvencére, de a fegyver ugyanazon pillanatban eldőrdült s Marat a földre rogyva, fájdalmasan bömbölni kezdett.

— Uram! az nem ürge, hanem bak. — Kiáltott Szomor bosszankodva, mit hiában törekedett szokott gúnyora alá rejteni.

Admiralli szeméi fölillantak.

— Bakokra különös élvezettel szoktam lövöldözni s ezt azon időben fogom bebizonyítani, melyet kijelölni ön szíves lesz.

Szomor kedvtelenül vontá föl vállait; — szeméit mogorván szögzé a lábai alatt elterülő pázsitra, mintha valamely szomorú emlék vonulna el lelke előtt, aztán vontatva válaszolt:

— Én nem vagyok oka; de ám legyen meg, ha ön úgy akarja.

E szavai után Marathoz sietett, mely még mindegyre hallatta fájdalmas nyöszörgését.

Admiralli fegyvere alkalmasint csak könnyen volt megtöltve; a golyó nagyon fáradt lehetett, mire a medvéhez ért s bár a lövés irányáról kitalálni könnyű volt, hogy az ön az állat koponyájának volt szánva, csupán talpát fúrta át, valószínűleg, mert ép a lövés pillanatában homloka irányában tartá azt.

Míg Szomor, medvéje talpából a bentmaradt golyót kivonta s a sebet szétszaggatott szelkenedőjével gyöngéden, de mindamellett szakavatottan bekötöztette, néhány férfi közeledett Admirallihoz, kinek jókedvét s kérkedő és elbizakodott fenhéjzását Szomor lehangoltsága, melylyel a kihívást fogadta, szemmel láthatólag fokozta.

Izidor nem hagyta el elfoglalt vezénylői állását; ő zavartalanul szölongatta a számszerint egymásután következő férfiakat, mintha mi sem történt volna, mi a mulatságot megzavarni képes lenne.

Az igazán képzett világi egy pisztolyra vívandó párbaj által egyetlen pillanatra sem hagyja nyugalmát megzavartatni!

— Önök löni fognak? — kérde az őt körülvevő férfiak egyike Admirallitól.

— Lehetséges, ha ugyan Szomor ur nem inkább óhajtja a kardot, mi előnyvel bír a pisztoly fölött, amennyiben testmozgásra is kiténió alkalom.

— Nem, Szomor a pisztoly mellett marad; erre akár fogadni is merek.

— Ebben én is bizonyos vagyok! — mondá a kékszemű asszony férje.

— Kétséget sem szenved! — ismétlék többen.

— Miért gondolják azt?

— No, mert mielőtt utazni ment volna, nem egyszer lőtte ki ujjaim közül a négy krajezarost s így reményem, ma is pompás lövő; — viszonzá az, ki legelőször szólott.

— S ön engedte azt?

— Aggódás nélkül s pedig nem egyszer.

Admiralli szemöldéi alig észrevehető módon összébb vonultak.

— Tehát mi a patvarért vonakodott előbb a lövéstől? — Vagy csak szeszély volt az egész?

— Oh nem! — szolt közbe a kövér férj. — Ez egy fogadás következtében történik, melyett hazaérkezte előtt Franciaországban, egy szerencsétlen lövés következtében tett.

— Fogadás következtében?

— Igen; az ifju, ki belé akadt, s kit többszöri kísérlet után sem sikerült észre térnie, barátai közé tartozott. Az előbb, kihívatása perczében ez ifju örökre elhalványodott arczára emlekezett vissza bizonyosan s azért látszott oly levertnek... Nemde ez alkalommal övé lesz az első lövés? — veté aztán utána.

— Ó a kihívott; válaszolt Admiralli.

(Folytatás következik.)